

Euroopa Parlamendi raamatukogu uuenenud infokeskkonnas

Iain Watt
Euroopa Parlamendi
raamatukoguteenuste
üksuse juhataja

Giina Kaskla
Euroopa Parlamendi
raamatukogu
infospetsialist

Parlamendiraamatukogudel on demokraatlikus ühiskonnas eriline roll, sest käepärane professionaalne raamatukoguteenus tagab seadusandliku kogu liikmeile võimaluse saada informatsiooni sõltumatust allikast.

Parlamendiraamatukogud tegutsevad informatsioonist küllastatud, paljude infokanalite ja kiirelt muutuva infotehnoloogia keskkonnas. Kas raamatukogu kasutaja vajab teenust, mis infokoormust veelgi suurendab? Milline on raamatukogu koht uues tehnoloogilises keskkonnas? Kas Paabeli raamatukogu mudelil on veel midagi pakkuda?

Artikkel toetub isiklikule kogemusele Euroopa Parlamendis, kolleegide elukogemusele ning Rahvusvahelise Raamatukoguühingute ja -asutuste Liidu (*International Federation of Library Associations and Institutions, IFLA*) parlamendiraamatukogude ja uurimisteenistuste sektisoonis saadud teadmistele. Kuid kolleegid ei ole mingil moel vastutavad artiklis leiduvate vigade ja vaieldavate arvamuste

eest, sest artikkel väljendab autorite isiklikku arvamust ja ei esinda Euroopa Parlamendi seisukohti.

Parlamendiraamatukogude tööd analüüsid pörkame kokku probleemiga, millel puudub objektiivne teaduslik käsitlus. Parlamendiraamatukogudest on kirjutanud peamiselt praktikud. Sõltumatu analüüsi puudumise tõttu on raske määrata, missugune on eduka raamatukogu mudel, milline on parim toimimisviis, mida tuleks järgida, millised strateegilised küsimused on raamatukogudes päevakorral. Meil on muidugi oma arvamus, kuid meie kui praktikute vaateväli on piiratud – see tõttu tuleks kõigil asjaomastel isikutel koos mõelda.

Tegutsemisvõimaluste tõhustamiseks on paljud organisatsioonid loonud raamatukogud. Parlamendiraamatukogudel on demokraatlikus ühiskonnas eriline roll. Nad pakuvad taustateavet õigusloomele ning võimaldavad juurdepääsu väljaannetele, mis vahendavad avalikku arvamust ja eksperthinnanguid päevaküsimustes. Parlamendiraamatukogu ei pruugi olla parlamendiliikmeile suurim infoallikas, kuid ilma sellise raamatukoguta sõltuksid nad täielikult oma isiklikest infoallikast, täitevvõimust, lobistidest, erakonna struktuurist, survegruppidest jms.

Parlamendiraamatukogude ajalugu on erinev ja nad tegutsevad eri kontekstis, kuid teatavad ülesanded on neil ühised. Raamatukogud peavad oma teenuste pakkumisel ja inforessursside tutvustamisel kohanema uue, võrgupõhise keskkonnaga. Keerukate infootsingute puhul on lihtsam lahendust leida raamatukogus kliendiga vahetult suheldes kui ainult elektroonilises suhtluskeskkonnas. Kohanemiskuste ja uute võimaluste kõrval peab raamatukogu alles hoidma ikka veel nõutud ja soovitud traditsioonilisi teenuseid.

Nähtamatuks otsustajate silmis

Parema juurdepääsu tõttu informatsioonile võrgu kaudu esitatakse parlamendiraamatukogudes vähem rutiinseid küsimusi ja leiab aset vähem külastusi, kuid küsimused on raskusastme ja ajakulu poolest sellised, millele kliendid ise tavavahenditega vastust ei leia. Päringute hulk paljudel juhtudel kahaneb, kuid päringud on muutunud keerulisemaks.

1990. aastate keskpaigani oli raamatukogudel teatud laadi informatsiooni osas kohalik info monopol, neil oli eelis infohankimise pädevuse tõttu, kaasa arvatud elektroonilise info puhul, mida on raamatukogudes kasutatud 20 või enam aastat. Interneti ja sisevõrkude arengu tõttu on raamatukogude positsioon info kogumisel kahanenud, sest märgatavalt on kasvanud kliendile vahetult kättesaadavate infoallikate hulk.

Nüüdisraamatukogude suurimad abimehed ja ka suurimad võistlejad on Interneti otsingumootorid. Interneti-otsing on kasutaja kontrolli all ja ei nõua erilist väljaõpet, valiku saab teha kiiresti ja tulemus on sageli rahuldav. Parlament on infoküllane keskkond, kuid parlamendiliikmeil napib aega. Infootsingul kalduvad kliendid pigem nn rahuldava lahenduse (*satisfice* – Herbert Simoni poolt kasutusele võetud termin tähistab hea tulemuse saavutamist ja vastandub suurimale või parimale tulemusele) poole, kui püüavad seda maksimeerida või optimeerida. Raamatukogu kasutamine võtab aega, sest kõigepealt on vaja vahendajale oma vajadusi selgitada. Otsingumootorid võivad olla ulatuselt ja allikate kvaliteedilt piiratud, kuid nende kasutamise hind tundub märksa madalam kui raamatukogu poole pöördumine.

Raamatukogudele tuntud probleem on see, et tihti eelistatakse info hankimisel ametlikule teenusepakujale usaldusväärseid isiklike allikaid. Selliste klientide puhul toimivad ainult isiklikud kontaktid ja vastastikune usaldus. Üks võimalus sellele reageerida on suunata teenus info “väravavahtidele” ning toimetada info kohale kaudselt.

Parlamendiliikme kasutada on suur valik infoallikaid: meedia, täitevvoim, erakonnad, lobistid, survegrupid, parlamendikomisjonid jms. Kui informatsioonist parlamenditööks piisab, miks siis endale raamatukoguga tüli teha? Suure osa infotööst on üle võtnud abipersonal, sellega ei tegele parlamendiliikmed ega vastutavad ametnikud. Sageli ei ole abipersonal saanud infokoolitust, nad on kogenematud ja neil napib aega. Võib-olla peavad nad istuma oma laua taga ja ei saa seetõttu mujale infot otsima minna. Heal juhul saab töötaja kitsendustest aru ja otsib info hankimiseks muid võimalusi, näiteks kasutab raamatukogu teenuseid. Info alal vähem kirjaoskajad sageli isegi ei teadvusta probleemi. Et see ohustab parlamenditööks vajaliku informatsiooni kvaliteeti, on raamatukogu missioon aktiivselt infokirjaoskust arendada.

Info otsimisel ja valikul abipersonalile toetumine tähendab, et vastutav isik võib-olla ei teagi, missugune osa on raamatukogul info hankimisel. Raamatukogu jääb otsuste tegijaile nähtamatuks ja selle tagajärjel võivad nad ilma jääda tõhusaks tegevuseks vajalikust ressursist või otsusest. Vahendajate puhul on ka tagasiside moonutatud ning seega teenuste arendamisel üksnes piiratud ulatuses kasutatav.

Kliendi poliitiline laskemoon

Mis puutub parlamendiraamatukogu ja parlamendi uurimisteenistuse vaherkorda, siis kõigepealt loodi raamatukogu ja seejärel asuti arendama infoanalüüsi, sageli valmistati parlamendiliikme jaoks informatsioon ette raamatukogus. Kuigi kahe teenistuse seos on ilmselge, on nende koostöö osutunud tõsiseks probleemiks. Sellest hoolimata on uurimisteenistus ja komisjonide liikmed raamatukogu teenuste vahendamisel võtmetegijad – raamatukogul on oma osa kokkuvõtetes, mis jõuavad paljude vastutavate isikuteni.

Parlamendiraamatukogudes on valdkondi väga palju, suurem osa raamatukoguhoidjaid võetakse tööle universaalsete infospetsialistidena

(generalistidena). Komisjonide tegevusest ja seadusandluse üha suurenevast tehnilisest iseloomust ajendatuna parlamenditöö spetsialiseerub. Üldist laadi informatsioon on kättesaadav iseteeninduse korras. Raamatukogult nõutakse aina enam erialase info vahendamist – vaja on spetsialiseerunud töötajaid. Raamatukogu infospetsialistid tuleb jagada töögruppidesse ning nad peavad kohanema kasvava nõudlusega spetsialiseerumise järgi.

Parlamendiraamatukogude ainuvõimalik lähtepunkt on vahendada objektiivset ja erapooletut infoteenust. See võib sattuda vastuollu mõne kliendi nõudmisega poliitiliselt kasuliku info järele. Ei vajata mitte parimat ega tasakaalustatud infot, vaid infot, mis toetaks teatavat kindlat vaatenurka. Klient võib põhjenduseks väita, et tal pole aega tegelda objektiivse või tasakaalustatud infoga ning ta vajab kiiresti poliitilist laskemoona. Raamatukogu ette kerkib ühtaegu eetiline ja praktiline küsimus, sest raamatukogutöötajad lähenevad koolituse ja kogemuse tõttu infole kriitiliselt, otsides eelkõige kvaliteeti. Kas nad peaksid nüüd lülituma poliitilisele lainele ja tegema seda edukalt? Kas on võimalik niisama lihtsalt pooli vahetada ja objektiivselt erapoolikule liikuda? Kas nad suudavad kõikide poolte jaoks töötada ühevõrra edukalt ja missugused on tagajärjed, kui nad seda ei suuda?

Raamatukogu väljundid on harilikult mõõdetavad – raamatukogu kasutamist näitavad päringud, külastused, laenutused ja nüüd ka kodulehe külastused. Ometi on need näitajad kaotamas oma jõudu. Päringud ei ole enam lihtsalt küsimused-vastused, sest lihtsatele küsimustele on igapäevane kerge ise vastust leida. Tähelepanu pööramine tihedale koostööle klientidega, kaasa arvatud võimaluse korral tööprotsessi lülitumine, tähendab, et väljund ei ole enam vabalt mõõdetav, kui seda võrrelda selgelt eristatava päringu formaadiga. Raamatukoguteenuse osa lõpptulemus pole kunagi olnud lihtsalt mõõdetav, nüüd on mõõtmine muutunud aja nõudeks.

Parlamendiraamatukogu erijooned

Euroopa Parlamendi raamatukogul on teiste parlamendiraamatukogudega võrreldes nii ühiseid kui ka eriomaseid tunnuseid.

Üks viimati mainitust on paljurahvuselisus ja mitmekeelsus. Infotöö ei piirdu mõne töökeelega, näiteks inglise ja prantsuse keelega, vaid vajamineva informatsiooni haare ületab kaugelt Euroopa Liidu piire. Tegelikult on raamatukogus juba olemas 25 rahvuslikku raamatukogu. Loomulikult ei ole võimalik katta kõiki keeli (täielikum valik raamatuid ja ajakirju on üksnes inglise, prantsuse ja saksa keeles), kuid meil peab olema kõigis keeltes vähemalt põhiallikate kollektsioon.

Tõhus infotöö eeldab, et meeskonnaliikmed valdavad asjakohaseid keeli emakeelena, oluline on samuti kultuuri tundmine.

Info otsimisel tuleb kontakteeruda liikmesriikide inimestega ning sel juhul on hea, kui tuntakse valitsusasutusi ja institutsioone. Harva piirdub töö ainult rahvusliku raamistikuga, näiteks küsimuse Soome kohta võib esitada slovakk, selle vastuvõtjaks võib osutuda hispaanlane, vastuses eelistatud keel on inglise keel. Kuigi ka teised parlamendid töötavad mitmes keeles ja föderaalüsteem võib samamoodi olla mitmerahvuseline, ei pörka tõenäoliselt ükski teine parlamendiraamatukogu kokku nii keeruliste olukordadega.

Arvestada tuleb ka kultuuri erinevusi, sest eri rahvustel on erinev arusaamine sellest, mis on raamatukogu, mida seal tehakse ja kuidas siduda raamatukogu parlamenditööga. Omaette probleem on füüsiline hajutus, sest ajasurvele, millega puutuvad kokku kõik parlamendid, lisab Euroopa Parlament veel geograafilise hajutatuse dimensiooni. Et töö toimub kolmes kohas kolmes erinevas riigis, ei tähenda raamatukogusse minek lühikest kõrvalepõiget teel kohvikusse. Parlamendiliikmed on liikuvad, nad töötavad Brüsselis, Strasbourgis, liikmesriikides jm. Oma eripalgelises tegevuses toetuvad nad koguni rohkem kui riigi parlamendi liikmed abipersonalile.

Üks arvestatavaid erijooni on veel professionaalne isolatsioon, mis tähendab seda, et inimesed on eraldatud oma rahvuslikust erialakeskkonnast, mis aitab genereerida ideid ja pakub erialast koolitust.

Vastamine väljakutsetele

2003. aastal algatas Euroopa Parlamendi peasekretär reformi, et tugevdada intellektuaalset toetust parlamendiliikmetele. Reform *Raising the Game* tähendas märkimisväärset muudatust ka raamatukogule. Muudatuste käigus mängis olulist osa töötajate arvu kasv, et lähendada töötajate ja parlamendiliikmete suhtarvu liikmesriikide parlamentide keskmisele näitajale.

Esimest korda tunnustati, et raamatukogus peab iga ametliku keele jaoks olema vähemalt üks spetsialist. Aga isegi kui see tingimus on täidetud, on siiski meeskonnatöö peamine, mis kindlustab erinevad keelelülitused ja tagab raamatukogu toimimise. Ka mitmekeelsusel on piirid: spetsiifilised infoallikad on ainult inglisis-, prantsus- ja saksa keelsed ning raamatukogu veebileht on ingliskeelne. Need on loogilised lahendused.

Raamatukogu on teinud märkimisväärseid investeeringuid infotehnoloogiasse: hiljuti ümberkorraldatud ja õnnestunult uuendatud parlamendi sisevõrgu veebileht pakub nii raamatukogus leiduvaid allikaid kui ka raamatukoguväliseid inforessursse. Populaarsete allikate kõrval (nagu näiteks infoagentuurid) on kodulehel võtmekohal erialateave: info on organiseeritud parlamendikomisjonide vastutusalade järgi, raamatukogu pakub valdkonnainfot mitmes kategoorias (mis-on-uut rubriigis ilmuvad lingid uutele artiklitele ja värskelele analüüsidele, raamatukogu infospetsialistid koostavad ja täiendavad pidevalt dokumendi- ja lingikogusid aktuaalsetel teemadel).

Kodulehel on raamatukogu kataloog ja otsingumootor, mis võimaldab ühel ajal otsida infot nii raamatukogu kataloogist kui ka teistest andmebaasidest. *Online*-päringusüsteem laseb kliendil jälgida küsimuse lahendamise käiku ning võimaldab arhiveerida päringuvastused,

infoallikate ja andmebaaside juht koondab info nii tasuliste kui ka vabalt kasutatavate andmekogude kohta, raamatukogu kodulehel saab end registreerida raamatukogu infotundidesse ja andmebaasi koolitustele. Tõenäoliselt kasutab mingit osa kogu sellest ressursist peamiselt või ainult raamatukogu töötajaskond.

Infokonkurentsiga toimetulekuks on mitmeid võimalusi. Esiteks püüame vähendada raamatukogu kasutamisel ajakulu, pöörates tähelepanu ennetavale infopakumisele, minnes ise klientide ja võimalike klientide juurde, arendades eelkõige neid inforessursse, mis vastavad klientide ootustele ja nõuetele, pakudes kasutajakoolitusi ja püüdes teenuseid kergesti kättesaadavaks teha. Teiseks tahame kasutajat veenda, et raamatukogu on sõbralik, kiire ja professionaalne. Kolmandaks püüame viia kliendini teadmise, et hea infotöö nõuab rohkemat kui lihtsalt *Google*'i kasutamist. Üks võimalus seda sõnumit levitada on infokirjaoskuse programm, mis toimib raamatukogus kasutajakoolituse ja infotundidena. See sai alguse parlamendiliikmete assistentidele suunatud raamatukogu tutvustustest inglise, prantsuse ja saksa keeles. Vastukaja oli sedavõrd julgustav, et praegu pakume raamatukogu infotunde kõigis ametlikes keeltes ja kasutajate hulgas levib teadmine, et "keegi raamatukogus räägib meie keelt".

Raamatukogu kliendile lähemale

Infotundide ideest on välja kasvanud kitsamatele teemadele ja erinevatele sihtrühmadele kohandatud koolitused, mille hulka pidevalt kasvab. Paraku nõuab raamatukogu koolitusel osalemine veendumust, et see on asjakohane ning õigustab kaasnevat ajakulu. Teistele potentsiaalsetele klientidele pakume konsultatsioone, mis ei nõua isegi raamatukogusse tulemist, vaid võivad toimuda kliendi juures. Ka see toob raamatukogu kliendile lähemale.

Konsultatsioonide käigus püüab raamatukogutöötaja välja selgitada, millist informatsiooni

klient vajab, et tutvustada talle just neid raamatukogu teenuseid, millest kliendil kasu on (sealhulgas on oluline õpetada klient raamatukogu veebilehte kasutama). See on ka hea võimalus tagasisidet saada ja välja selgitada, milline on kliendi ettekujutus raamatukogust ning miks ta ei ole seni raamatukogu külastanud. Pilootprojekt on edukalt käivitunud ja jõuab üha arvukamate klientideni.

Olukorda, et info lõppkasutaja ja raamatukogu vahel on vahelüli, ei saa muuta ja see tuleb omaks võtta. Oleme kohandanud oma teenuseid assistentidele ja sekretäridele, kes on tavaliselt vahendajad, pakume neile infokoolitust. Risk, et raamatukogu teenused jäävad otsusetegijate poolt märkamata, on siiski reaalne. Seetõttu on paralleelselt vaja arendada strateegilist tegevust, et neile raamatukogu kasulikkust teadvustada. Üks idee on moodustada parlamendiliikmeist raamatukogu kolleegium, kellel oleks nõustav funktsioon.

Suhted uurimisteenistustega enne reformi ei olnud märkimisväärselt lähedased. Üks oluline uuendus raamatukogus on nelja erialateabe töörühma asutamine, temaatiliselt vastavad need poliitikaosakondade vastutusalaadele. Töörühmade eestvedajad on kvalifitseeritud erialase koolitusega poliitikaspetsialistid, see aitab valdkonnas toimuvat mõista ja tööd koordineerida. Nad on võimelised tehnilises mõttes rääkima sama keelt poliitikaosakondade analüütikute ja komisjonide liikmetega, mis tagab üksteisest parema arusaamise.

Meeskonnatöö ja poliitikaspetsialistide toetus on andnud raamatukogu infospetsialistidele enesekindlust ja toetava struktuuri, mis aitab arendada tööd parlamendikomisjonidega. Mõistagi on infospetsialistide individuaalse spetsialiseerumise väljaarendamine pikk protsess. Osale infospetsialistidele tundub idee olevat vastuolus nende pikaajalise kogemusega ning muidugi nõuab tavapärane raamatukogutöö erialainfole pühendumise kõrval aega.

Objektiivse ja poliitiliselt kallutatud info probleemile on raske lahendust leida osalt tehnilistel põhjustel (kuidas sellist otsingu-

strateegiat kujundada), osalt seetõttu, et sellise info filtreerimine on väljaspool tavalist info-spetsialisti professionaalset praktikat. Me pole leidnud vastust küsimusele, kas peaksime sellist tööd üritama või mitte. Need kliendid, kes igasugust teist laadi infot kasutuks peavad, on kindlasti olemas.

Uued võimalused

Me ei ole raamatukogu mõju mõõtmisel veel erilist edu saavutanud, kuid vanade mõõtmisviiside järgi oleme viimaseil aastail saavutanud märkimisväärselt edu klientide teenendamisel. Viis aastat tagasi oli päringuid ja laenutusi kuus 300–400, eelmisel aastal 800–1000. Kasutajate tagasiside on kahtlemata positiivsem ja laiapõhjalisem. Kuna töö iseloom muutub, läheb aina raskemaks ja ebaolulisemaks mõõta edu päringute ja/või laenutuste arvuga. Oluline võib olla hoopis see, kui palju on meil võtmesektori kliente ja millised on meie suhted nendega (kliendi individuaalne rahulolu).

See viib küsimuseni töötajate erialasest arengust, kui tegemist on olnud erialase isolatsiooniga. Inimesed värvati tööle aastaid tagasi hoopis teistes tingimustes ning nad on olnud seetõttu pikka aega eemal erialasest arengust. Professionaalseid oskusi tuleb arendada ja säilitada, töötajaid raamatukoguväliste koolitustele ja üritustele suunata, mis on aga kulukas.

Raamatukogu muutumine ja parlamendi reform püstitab iga infospetsialisti ette ülesande: tulla välja traditsioonilisest passiivsest rollist. See nõuab uusi oskusi ja tegevusi. Tuleb raamatukogust välja minna, võtme-klientidega suhteid luua ning oma professionaalseid teadmisi kasutades lahenduste leidmiseks improviseerida. Siin on rohkem riskivõimalusi ja vältimatud on ka mõned tagasilöögid. Osale raamatukogutöötajaile võib see tunduda iseenda uuestileidmisena ning nõuda suuremat jõupingutust, kui nad on võimelised tegema. Juhtkond peab olema valmis riski toetama ja vältima paratamatute

ebaõnnestumiste häbimärgistamist: kas see saab toimuda ettevaatus-ennekõike-tüüpi juhtimiskultuuri korral?

Reformikava *Raising the Game* rakendamine Euroopa Parlamendi raamatukogus on katse arendada parlamendiraamatukogu 21. sajandi algul, tõestada raamatukogu tähtsust skeptilistele otsusetegijaile, kes otseselt ei kuulu

raamatukogu kasutajate hulka. Uus info-maailm ja teadmusjuhtimine (*knowledge management*) annab raamatukogudele, eriti Euroopa Parlamendi raamatukogule, tohutuid võimalusi. Kas raamatukogude töötajatel jätkub visadust ning juhtimis- ja poliitikaalaseid oskusi, et neist võimalustest kinni haarata?

Parlamentaarsed uudised

Piret Viljamaa
Eesti Rahvusraamatukogu
parlamendiinfo keskuse
infpetsialist

Välisriikide parlamentide uudiseid 2005. aasta maist novembrini.

Uudistest valiku tegemisel on kasutatud elektroonilisi infoallikaid, näiteks uudisteagentuuride BNS ja BBC ning meediaväljaannete elektroonilisi andmebaase, täistekstandmebaasi EBSCO ning parlamentide kodulehekülgedel leiduvaid materjale.

Albaania

3. juulil toimusid Albaanias parlamendivalimised. Albaania valimisseaduse kohaselt valitakse 100 parlamendiliiget otse 100 valimisringkonnast, ülejäänud 40 kohta jagatakse parteide ja valimisliitude vahel võidetud häälte arvuga proportsionaalselt. Esindatud oli 27 parteid. Opositsiooniline Demokraatlik Partei Sali Berisha juhtimisel sai valimisvõidu seni võimul olnud Fatos Nano juhitud Sotsialistliku Partei üle. Hääletamas käis 1,6 miljonit albaanlast, valimisaktiivsus oli 56%. Valimiste käigus lasti maha üks Albaania vaatleja, sellest hoolimata leidsid välisvaatlejad, et valimised vastasid üldjoontes demokraatlike valimiste standardile. Mitu Sotsialistliku Partei kandidaati esitas siiski valimiskomisjonile protesti, väites, et nende valimisringkondades esines "tõsiseid rikkumisi". Seetõttu kuulutati valimistulemused ametlikult välja alles kaks kuud pärast valimisi. Demokraadid said koos oma liitlastega 140-kohalises parlamendis 81 ja sotsialistid 42 kohta. Endine peaminister Fatos

Nano teatas seejärel tagasiastumisest partei esimehe kohalt, et "distantseeruda valimistega kaasnenud vägivallast ja valevõitjatest". Tulevane peaminister Sali Berisha lubas vähendada makse ning ametnike hulka.

Xinhua News Agency, 7. 07.2005, "Opposition party leads in Albanian parliamentary polls." – http://news.xinhuanet.com/english/2005-07/07/content_3184882.htm;

Reuters-BNS, 1.09.2005, "Albaania valimiskomisjon kinnitas opositsiooni võidu".

Austria

Austria liidumaa Steiermarki parlamenti – Maapäeva – kandideeriv Rahvapartei liige Gerhard Hirschmann korraldas loterii, mille peaauphind oli koht Austria ülemkojas. Sõltumatu kandidaadina Maapäeva kandideeriv Hirschmann vajanuks 8,5% häältest, et pääseda liidumaa parlamenti, mille liikmete hulgast valitakse omakorda Austria ülemkoja liikmed. Hirschmanni sõnul oli tegemist protestiaktisiooniga, et juhtida tähelepanu vajadusele laiali saata reaalselt võimu mitteomav ülemkoda. Hirschmanni väitel tühistatakse enamik ülemkoja otsuseid otse valitud alamkoja poolt niikuinii. 2. oktoobril toimunud valimistel sai Hirschmann siiski ainult 2,65% häältest.

7DAYS, 30. 08.2005, "Win a seat in Austria's government". – <http://www.7days.ae/global-news/win-a-seat-in-austria-s-government.html>

Bosnia ja Hertsegoviina

Oktoobris kiitis Serblaste Vabariigi parlament heaks ühtsete politseijõudude loomise, kõrvaldades sellega järjekordse takistuse Bosnia liitumiskõneluste alustamiseks Euroopa Liiduga. Euroopa Komisjon võib esitada soovitusel liitumiskõneluste alustamiseks veel selle aasta lõpus. Bosnia on ainus Balkani riik, kellel pole

ametlikku Euroopa Liiduga ühinemisplaani. Parlamendi erakorralisel istungil toetas Bosnia serblaste presidendi Dragan Čavići esitatud seaduseelnõu 55 parlamendiliiget, vastu oli viis, viisteist jäi erapooletuks.

Reuters-BNS, 6.10.2005, "Bosnia serblaste parlament kinnitas võtmetähtsusega reformi".

Gruusia

Oktoobris nõudis Gruusia parlament Prantsusmaal sündinud välisministri Salome Zurbišvili tagandamist, sest tema tööstiil on osutunud paljude alluvate jaoks liiga võõrapäraseks. Parlamendiliikmete ning mõnede ministeeriumi tippametnike väitel hoiab Zurbišvili parlamenti oma tegevuse ja plaanide suhtes teadmatuses. Välisministri tagandamist nõuti juba aasta algul, kuid siis leidis valitsus, et keeruliste Venemaa vägede väljaviimiskõneluste ajal seda teha ei saa.

Reuters-BNS, 19.10.2005, "Gruusia parlament nõuab välisministri tagandamist".

Hiina

Hiina Rahvasaadikute Kongress võttis augusti lõpus vastu seadusemuudatused, mis esimest korda riigi ajaloos "keelavad naiste seksuaalse ahistamise". Seadusemuudatus võimaldab naistel mainitud probleemide puhul kaebuse esitada. Muu hulgas on kavas tõsta naiste osalust riigi juhtimisstruktuurides. 1. detsembril jõustuvad seaduseparandused sisaldavad ka punkti, mille kohaselt on meeste ja naiste võrdõiguslikkuse tagamine riigi poliitika oluline osa.

Xinhua News Agency, 29.08.2005, "China outlaws sexual harassment". – http://news.xinhuanet.com/english/2005-08/29/content_3416947.htm

India

Indias võeti vastu maaelanikkonna tööga kindlustamise seadus. 23. augustil võttis seaduse

vastu Rahvakoda ning järgmisel päeval kiitis seaduse heaks ka Osariikide Nõukogu. Maaelanikkonna vaesuse vastu võitlemine oli üks Kongressipartei valimislubadusi. Seaduse autor on Belgia majandusteadlane Jean Dreze. Seadus sätestab, et iga maal elav perekond peab olema tööga kindlustatud vähemalt sada päeva aastas. Igast majapidamisest üks inimene saab sel kombel saajaks päevaks mingi lihtsa töö, näiteks tee-ehitusel või kanalite rajamisel, mis aitab ära elada kõige vaesemal elanikkonnakihil. Alguses on kavas sel kombel tööd pakkuda kahesajas distriktis. Kolmandik töökohti on mõeldud naistele. Seadus näeb ette ka töötü abiraha maksmise, kui tööd ei ole anda. Veel pole kindel, kust valitsus projekti teostamiseks raha leiab. Töö eest hakatakse maksma miinimumpalka, mis kehtestati 1948. aasta miinimumpalkade seadusega. 70% India elanikkonnast elab küladel.

BBC News, 23.08.2005, "Landmark Indian Jobs Bill passed". – http://news.bbc.co.uk/1/hi/world/south_asia/4177148.stm

Government of India Press Information Bureau, 6.09.2005, "Job guarantee for the rural poor". – <http://pib.nic.in/release/release.asp?relid=11820>

Itaalia

Juulis kiitis Itaalia parlament heaks uued julgeolekumeetmed, mis annavad riigile terrorismivastaseks võitluseks suuremad volitused. Politsei saab vabamad käed kahtluseluste vahistamiseks, kinnipidamiseks ja riigist väljasaatmiseks, suurendab karistusi terrorismiga seotud kuritegude eest ning annab loa Interneti- ja telefonisuhtlusel ulatuslikumalt silma peal hoida. Seadus keelab avalikes kohtades oma nägu varjata, selle eest võib määrata kuni kaheaastase vanglakaristuse ning 2000 euro suuruse trahvi. Pärast Londoni terrorirünnakuid on mitmes Euroopa riigis terrorismivastaseid meetmeid karmistatud.

Reuters-BNS, 29.07.2005, "Itaalia senat kiitis heaks terroritõrjemeetmed";

BBC News, 30.07.2005, "Italian anti-terror law enacted". – <http://news.bbc.co.uk/1/hi/world/europe/4731711.stm>

Oktoobris ei toetanud Itaalia Senat valitsusepoolse olümpiamängude koordineerija Mario Pescante ettepanekut kergendada Torino taliolümpiamängude ajaks dopinguvastaseid karistusi. Itaalia seaduste kohaselt võib dopingu kasutamise eest määrata sportlasele vanglakaristuse, Rahvusvaheline Olümpiakomitee näeb sel juhul ette ainult diskvalifitseerimise. Olümpiakomitee liige Mario Pescante soovis, et parlament viiks olümpiamängude ajaks seadused vastavusse mängude korraldamise lepinguga. Ettepaneku vastased leidsid, et Rahvusvaheline Olümpiakomitee peab austama mängude korraldava maa seadusi.

The Washington Post - The Associated Press, 19.10.2005, "Italian senators oppose olympic moratorium". – <http://www.washingtonpost.com/wp-dyn/content/article/2005/10/19/AR2005101901824.html>

Jaapan

Augustis kuulutas Jaapani peaminister Junichiro Koizumi välja erakorralised valimised pärast seda, kui parlamendis ei leidnud toetust valitsuse postireformi kava. Alamkojas võeti seadus vastu nappi häälteenamusega, kuid parlamendi ülemkoda hääletas peaministri juba kümme aastat kavandatud reformi 125 vastu- ja 108 poolthäälega maha. Hääletamine paljastas Liberaaldemokraatliku Partei lahkkelid, 22 liiget hääletas eelnõu vastu. Postisüsteemi privatiseerimine, mille käigus taheti Jaapani Post jagada neljaks osaks, on tekitanud ägedaid vaidlusi ning nõudnud isegi ühe ohvri seadusandja Yoji Nagaoka näol, kes end üles poos, suutmata taluda kriitikat reformi toetamise eest. Peaminister Junichiro Koizumi lootis mõjuvõimsa postisüsteemi reformimisega elavdada Jaapani majandust. Reformi tulemusel tekib maailma kõige suurem erapank, mis oponentide sõnul võib põhjustada teiste pankade pankrotistumist. Oktoobris võttis Jaapani parlamendi alamkoda vastu postisüsteemi erastamise seaduse. Seaduse kiitis 134 poolt- ja 100 vastuhäälega heaks ka parlamendi ülemkoda. Seaduse

kohaselt jagatakse Jaapani Post, mida peetakse maailma suurimaks rahandusettevõtteks ja millel on 25 000 postkontorit, nelja ossa ning erastatakse 2007. aastal.

Financial Times, 1.08.2005, "Japan post reform tainted by lawmaker's suicide". – <http://news.ft.com/cms/s/932fb756-026f-11da-84e5-00000e2511c8.html>

Associated Press, 8.08.2005, "Japan House rejects postal reform bills". – <http://www.sfgate.com/cgi-bin/article.cgi?f=/n/a/2005/08/07/international/i221004D12.DTL>
Reuters-BNS, 14.10.2005, "Jaapani parlament kiitis heaks postisüsteemi erastamise".

11. septembril toimunud Jaapani üldvalimistel võitis peaminister Junichiro Koizumi juhitud Liberaaldemokraatlik Partei 480-liikmelises Jaapani parlamendi alamkojas 296 kohta, koos koalitsioonipartneri Uue Komeito Parteiga 327 kohta. Jaapani parlamendi alamkoda on kahest kojast mõjuvõimsam ning valib uue peaministri. 242-kohaline ülemkoda on suuresti tseremoniaalne ning lükkab väga harva tagasi alamkojas vastu võetud seadusi. Valimistulemused lubavad peaministril jätkata ülemkoja vastuseisu tõttu takerdunud postireformi. Suurima opositsioonipartei, Demokraatliku Partei juht Katsuya Okada lubas tagasi astuda. Demokraatlikul Parteil oli enne valimisi parlamendi alamkojas 177 kohta, nüüd saadi ainult 113 kohta. Uue parlamendikoosseisu liikmete keskmine vanus on 52,3 aastat, parlamenti valiti 43 naist. Liberaaldemokraatlik Partei on Jaapanis võimul olnud peaaegu 50 aastat järjest, üksnes 1993. ja 1994. aastal kaotati 11 kuuks juhtpositsioon.

Kyodo News, 12.09.2005, "Koizumi's LDP clinches historic election victory with 296 seats". – <http://www.japantoday.com/e/?content=news&cat=9&id=348773>

Kõrgõzstan

Oktoobris võeti Kõrgõzstani parlamendi korrakaitsejõudude ja põhiseaduse järelevalve komitee esimees Tõnõšbek Akmatbajev ja kolm teda saatnud inimest vangilaagrit küllastades pantvangi. 31. koloonia haiglas

vallandus tulevahetus vangide ja Akmatbajevi ihukaitsjate vahel. Tulevahetuses sai parlamendiliige raskelt haavata ja suri. Justiitsministeeriumi andmeil tapeti veel kaks inimest – parlamendiliikme ihukaitsja ja ühe valitsusvälise organisatsiooni esindaja. Akmatbajev on juba kolmas seadusandja, kes on tapetud praeguse parlamendikoosseisu ajal.

Interfax-AFP-Reuters-BNS, 20.10.2005, "Kõrgõzstanis tapsid vangid parlamendiliikme".

Leedu

Juunis astus Leedu majandusminister, Leedu Tööpartei juht Viktor Uspaskihh ametist tagasi, kui Leedu Seimi uurimiskomisjon oli jõudnud järeldusele, et Uspaskihh võis eksida avalike ja erahuvide lahususe seaduse vastu. Ajakirjandus süüdistas Viktor Uspaskihhi selles, et Leedu majandusministrina Venemaal töövisiidil käies tegi ta lobitööd oma toiduainetööstuse Krekenavos Agrofirma huvides. Leedu Seim võttis vastu resolutsiooni (61 poolt, 32 vastu ja 4 erapooletut), milles kinnitas komisjoni järeldusi ning luges komisjoni töö lõppe- nuks. Kuulanud ära komisjoni otsuse, teatas Uspaskihh oma tagasiastumisest.

Lithuanian Parliamentary Mirror No 7 (93) 2005, "Viktor Uspaskich could have been involved in the conflict between public and private interests while holding office as minister of economy". – [http://www.lrs.lt/n/kronikos/pdf/7\(93\).pdf](http://www.lrs.lt/n/kronikos/pdf/7(93).pdf)

Äripäev Online, 27. 06.2005, "Huvide konflikt sundis Leedu majandusministri tagasi astuma". – http://www.aripaev.ee/2899/uud_uudidix_289905.html

Juunis võttis Leedu Seim vastu ajutise sotsiaalmaksu seaduse, mille kohaselt rakendatakse 2006. aastal ettevõtte tuludele täiendav neljaprotsendiline ja 2007. aastal kolme- protsendiline maks, mis laekub riigieelarvesse ning millest kaetakse näiteks tööhõive suurendamise ja sotsiaalabi kulutusi. Seimis hääletas seaduse poolt 69, vastu oli 3 ning erapooletuks jäi 9 liiget. Seaduseelnõu autorite väitel on maks vajalik, et täita eelarveauku,

mis tekib üksikisiku tulumaksu vähendamisel. Seim võttis vastu ka seaduse, mille kohaselt alaneb üksikisiku tulumaks 2006. aasta 1. juulist 27%-le ning 2008. aasta 1. jaanuarist 24%-le. Seadust toetas 92, vastu oli 4 ning erapooletuks jäi 7 liiget.

Lithuanian Parliamentary Mirror No 6 (92) 2005, "The Seimas introduced temporary social tax". – [http://www.lrs.lt/n/kronikos/pdf/6\(92\).pdf](http://www.lrs.lt/n/kronikos/pdf/6(92).pdf)

Norra

12. septembril toimunud üldvalimistel võitis 169-kohalises parlamendis (*Storting*'is) 61 kohta Norra Tööpartei. Punaroheline koalitsioon, kuhu kuuluvad lisaks Tööpartele veel Sotsialistlik Vasakpartei ja Keskpartei, sai kokku 87 ning nende parempoolsed oponendid 82 kohta. Valimisvõitlus kontsentreerus põhiliselt naftatuludest laekunud lisamiljardite kulutamisele. Tööpartei juhitud punaroheline koalitsioon eesotsas Jens Stoltenbergiga lubas pöörata suuremat tähelepanu sotsiaalsfäärile, senine peaminister Kjell Magne Bondevik lubas vähendada makse.

Paralleelselt *Storting*'i valimistega leidsid aset *Sámediggi* (saamide parlamendi) valimised. Saami parlament on tegutsenud juba 16 aastat, 2005. aastal vastu võetud seadus annab saamidele senisest suuremad õigused oma eluala valitsemisel, tõstes sellega *Sámediggi* 43 liikme valimise kaalu. Siiani administreeris 96% Norra põhjapiirkonnast Norra riik, uue seaduse kohaselt teeb Finnmarki maakonna küsimustes otsuseid 6-liikmeline komisjon, kuhu kuulub kolm saami parlamendi liiget ja kolm maakonna esindajat. Valimistel saavutasid põhilised konkurendid Norra Saamide Assotsiatsioon (*Norske Samers Riksforbund*) ja Norra Tööpartei mõlemad 18 kohta.

Aftenposten, 12.09.2005, "Sami election tight as well". – <http://www.aftenposten.no/english/local/article1113156.ece>

Irish Times (EBSCO), 14.09.2005, "Norway will disperse oil bonanza". – <http://search.epnet.com/login.aspx?direct=true&db=nfh&an=9FY636472081>

Sami Radio, 27.09.2005, "Votes counted – even run between NSR and Labour". – <http://www.saamiweb.org/English/article22183.html>

Poola

Mais hääletas Poola parlamendi 460-liikmeline alamkoda, kas enne tähtaega laiali minna või mitte. Otsustati oodata korraliste valimisteni, mis toimusid 25. septembril.

Poola keskvalimiskomisjon kinnitas üldvalimiste võitjaks konservatiivide ja liberaalide alliansi, kes lubas võidelda korruptsiooniga ja viia ellu majandusreformid. Ametlikel tulemustel sai konservatiivne partei Seadus ja Õiglus veidi alla 27% häältest ning turumajandust toetav liberaalne Kodanike Platvorm 24%. Kahel parempoolsel parteil kokku on Seimis 288 mandaadiga enamus. Samoobrona (Enesekaitse) sai 11,41%, valitsev Demokraatlik Vasakallianss 11,31% hääli. Valimas käis 40% hääleõiguslikest kodanikest, osalusprotsent oli madalam kui eelmistel valimistel.

AFP-BNS, 27.09.2005, "Valimiskomisjon kinnitas Poola parementsentristide võidu".

Portugal

Portugali parlament toetas otsust korraldada referendum abordiseaduse liberaliseerimiseks. Referendumi poolt hääletasid valitsev Sotsialistlik Partei ja Vasakblokk. Referendumi korraldamine oli kevadistel parlamendivalimistel üks sotsialistide valimislubadusi. Portugalis kehtivad Euroopa kõige karmimad abordipiirangud, referendumil peavad portugallased otsustama, kas legaliseerida aborti tegemine 10 esimese rasedusnädala jooksul. Kuus aastat tagasi lükkasid hääletajad abordiseaduse liberaliseerimise ettepaneku tagasi. Hääletuse korraldamise suhtes langetab lõpliku otsuse president Jorge Sampaio, kes on sel aastal juba kord samasuguse taotluse tagasi lükanud, väites, et tingimused pole referendumi korraldamiseks sobivad.

BBC News, 28.09.2005, "Portugal agrees to abortion vote".

Prantsusmaa

Prantsusmaal on tekitanud skandaali veebruaris vastu võetud seadus, milles sätestatakse, et koolide õppekavades tuleb "tunnustada prantslaste positiivset rolli endistes asumaades". Seaduse kritiseerijad leiavad, et kolonialismi kuriteod on jäänud tähelepanuta ning et seadus piirab mõttevabadust. Kritiseerijad kutsuvad üles ajalugu kanoniseerivat seadust muutma.

Le Monde diplomatique, juin 2005, "At war with France's past". – <http://mondediplo.com/2005/06/19colonisation>
<http://www.legifrance.gouv.fr/WAspad/Visu?cid=721132&indice=2&table=JORF&ligneDeb=1>

Saksamaa

18. septembril toimusid Saksamaal üldvalimised. Juulis toetas liidupresident Horst Köhler otsust saata *Bundestag* laiali ning korraldada ennetähtaegsed valimised. Liidukantsler Gerhard Schröder algatas parlamendi usaldushääletuse pärast seda, kui tema juhitud Sotsiaaldemokraatlik Partei sai mais toimunud piirkondlikel valimistel hävitavalt lüüa. Usaldushääletusel toetas Schröderi valitsusjuhina jätkamist ainult 151 *Bundestag*'i liiget, vastu hääletas 296 ning erapooletuks jäi 148 liiget.

Üldvalimistel said Kristlikud Demokraadid koos Kristlik-Sotsiaalse Liiduga *Bundestag*'is 226 ning Sotsiaaldemokraatlik Partei 222 kohta. Vabad Demokraadid said 61, Vasakpartei 54 ja Rohelised 51 kohta. Kristlike Demokraatide juht Angela Merkel lubab vähendada tööpuudust ning Saksamaa eelarvedefitsiiti.

Postimees, 1. 07.2005, "Saksamaa parlament avaldas Gerhard Schröderile umbusaldust";
BBC News, 18.10.2005, "German parliament chooses speaker". – <http://news.bbc.co.uk/1/hi/world/europe/4352322.stm>

Sloveenia

Sloveenia parlament võttis 62 poolt- ja ühe vastuhäälega vastu seaduse, mille kohaselt luuakse Aadria mere põhjaossa kaitsetsoon, kus karmistatakse saastemäärasid. Piirkonna loodusvarade kasutamine on seaduse kohaselt Sloveenia õigus. Horvaatia on uue kaitsetsooni loomise vastu, väites, et see on seadusevastane. Tegemist on ühega paljudest piirivaidlusküsimustest kahe endise Jugoslaavia riigi vahel.

Coastal News-Reuters, 5.10.2005, "Slovenia to protect the Adriatic". – <http://www.olemiss.edu/orgs/SGLC/cnews.html#slovenia>

Soome

Oktoobris võttis Soome *Eduskunta* 121 poolthäälega vastu autoriõiguse seaduse ja karistusseadustiku muutmise seaduse. Seaduse vastu oli 34 ja hääletamiselt puudus 44 parlamendiliiget. Autoriõiguse seaduse muudatused tekitasid tarbijates protesti, päev varem toimus parlamendi ees ligikaudu 300 osavõtjaga meelevaldus. Uus seadus keelab näiteks ostetud CD-plaadilt enda tarbeks muusika kopeerimise, kui see on autoriõigustega kaitstud. Protesteerijad nõudsid, et seaduseelnõusse tehtaks parandused, et uue seaduse jõustumisel ei muutuks tavalised kodanikud automaatselt kurjategijaiks. Seadus võeti siiski vastu parandusteta. Seadusemuudatused tingis Euroopa Liidu vastava direktiivi rakendamine.

Tietokone, 4.10.2005, "Äänestys tekijänoikeuslaista huomenna : mielenosoittajat vaativat tekijänoikeuslakia remontiin". – http://www.tietokone.fi/uutta/uutinen.asp?news_id=24873

Tietokone, 5.10.2005, "Vain 34 vastusti : tekijänoikeuslaki hyväksyttiin". – http://www.tietokone.fi/uutta/uutinen.asp?news_id=24889&tyyppi=1

Eduskunta, "HE 28/2004". – <http://www.eduskunta.fi/>

Suurbritannia

Mais toimunud Briti parlamendi alamkoja valimistel sai kolmanda järjestikuse võidu valitsev Leiboristlik Partei, kuid nende esinatus eelmise koosseisuga võrreldes vähenes. Vaatlejate hinnangul jäi Tony Blairi partei võimule tugeva majandusseisu tõttu, toetus vähenes Iraagi sõjas osalemise tõttu. Tony Blair on teine Briti peaminister, kes on võitnud kolmed valimised järjest. Varem on sellega hakkama saanud Margaret Thatcher. Leiboristlik Partei sai 356, Konservatiivne Partei 198 ning Liberaaldemokraatlik Partei 62 kohta. Suurbritannia alamkojas on 646 liiget.

BBC News, 8.09.2005, "Blair wins historic third term – majority of 66". – http://news.bbc.co.uk/1/hi/uk_politics/vote_2005/constituencies/default.stm

Šotimaa

26. mail võttis Šotimaa parlament vastu seaduse, mis keelab tütarlaste ümberlõikamise ning sellele kaasaaitamise mitte ainult Šotimaa pinnal, vaid kriminaliseerib Suurbritannia kodanikele ning alalistele elanikele ümberlõikamise ka välismaal. Kuriteo eest on ette nähtud kuni 14 aasta pikkune vanglakaristus, trahv või mõlemad karistused koos. 1985. aastal Inglismaal, Walesis ja Põhja-Iirimaal vastu võetud ning 2003. aastal täiendatud seadus puudutas ainult Suurbritannia kodanikke, Šotimaa laiendas kaitset ka alla 17-aastastele alalistele elanikele. Seadusandliku jurisdiktsiooni ekstraterritoriaalset kasutamist esineb väga harva.

The Scottish Parliament, "Prohibition of female genital mutilation (Scotland) Act 2005". – <http://www.opsi.gov.uk/legislation/scotland/acts2005/20050008.htm>

BBC News, 3.05.2005, "Circumcision move secures support". – <http://news.bbc.co.uk/1/hi/scotland/4509233.stm>

Ukraina

Juulis vallandasid opositsioonisaadikud Ukraina parlamendis mitmel korral kaose, püüdes takistada seaduseelnõude hääletamist. Nende eelnõude abil soovis Viktor Juštšenko reforme läbi viia. Kui spiiker Volodõmõr Lõtvõn pani hääletusele Maailma Kaubandusorganisatsiooni (WTO) pääsuks vajaliku seaduse eelnõu, mis avab riigi kindlustussektori välisfirmadele, tungisid kümned Kommunistliku Partei liikmed spiikripulti, rebisid tal mikrofonid eest, viisid minema ta tooli ning püüdsid teda ennast saalist eemaldada. Kõlasid sireenid ja hüüded, tõugeldi ja rabeldi. Kogu selle märuli keskel õnnestus valitsust toetavil parlamendiliikmeil eelnõu heaks kiita. Ukraina valitsus esitas parlamendile 14 Maailma Kaubandusorganisatsiooniga liitumiseks vajalikku seaduseelnõu, Ukraina eesmärk on lõpetada läbirääkimisprotsess 2005. aasta lõpuks ning saavutada ametlik liikmeksvoõtt 2005. aasta detsembris Hongkongis toimival WTO riikide ministrite kohtumisel.

AFP-BNS, 7.07.2005, "Ukraina parlamendis vallandus kaos".

Valgevene

Juunis avaldas Valgevene parlamendi liige Sergei Kostjan veendumust, et on vaja vastu võtta sundsteriliseerimise seadus. Sellist seisukohta väljendas ta parlamendiarutelul seaduseelnõu üle, mis karmistab vanemate vastutust laste kasvatamise eest. Sergei Kostjani sõnul pole humaanne jälgida laste kannatusi, kelle vanemad elavad nii, nagu ei tohiks. Ta väitis, et üks protsent inimestest elab kõlvatult ning sigitab lapsi, kes on valdavalt haiged, seetõttu on iga uus põlvkond eelmisest debiilsem.

Interfax-BNS, 2.06.2005, "Valgevene poliitik nõuab sundsteriliseerimise seadust".

Venemaa

11. mail kiitis Venemaa Föderatsiooninõukogu heaks uue valimisseaduse, mille Venemaa Riigiduum võttis vastu aprilli lõpus. Seadus sätestab, et kõik Riigiduumasse kandideerijad valitakse ainult parteinimekirjade alusel. Politoloogide hinnangul jätab uus valimisseadus võimaluse parlamenti pääseda ainult mõnele suurparteile. Senise korra järgi valiti pooled Vene parlamendi alamkoja 450 liikmest proportsionaalselt parteinimekirjade põhjal ja pool ringkondadest majoritaarse süsteemi abil. 2007. aastast ei saa erakonnad moodustada valimisliite Riigiduum valimistel osalemiseks. Mandaadid jagavad omavahel erakondade nimekirjad, mis koguvad valimistel vähemalt seitse protsenti häälest. Mais allkirjastas seaduse Venemaa president Vladimir Putin.

Postimees, 20.05.2005, "Vene uus valimisseadus eelistab suurparteid". – <http://document.kremlin.ru/doc.asp?ID=27816&PSC=1&PT=3&Page=1>

Oktoobris võttis Venemaa Riigiduum 343 poolthäälega vastu president Vladimir Putini algatatud seaduse, mis kaotab maksumaksjate puhul süütuse presumptsiooni. Vastu hääletas 35 parlamendiliiget. Haldusprotseduuride seadus sätestab, et väiksemate võlgade puhul (füüsilisest isikust ettevõtjate puhul kuni 5000 rubla) on maksuametnikel lubatud raha tagasi nõuda sellekohase kohtuotsuseta. Uue seaduse järgi võib näiteks maksude maksimisega hilinevad ettevõtte pangarvelt trahvi kohtuotsuseta maksuametile üle kanda. Seaduse eesmärk on vähendada kohtute töökoormust.

Rusmarket: business news, 21.10.2005, "State Duma revokes presumption of innocence for taxpayers". – <http://news.rusmarket.com/20051021/79725/>
St. Petersburg Times, 21.10.2005, "Changes to Tax Code get Duma blessing". – <http://www.sptimes.ru/story/15883>

Visionäär Jeremy Rifkin

Jette Arula-Jahe
Eesti Rahvusraamatukogu
parlamendiinfo keskuse
infospetsialist

Lõppeval, 2005. aastal leidis Eestis laia kõlapinda majandusteadlane ning visionäär Jeremy Rifkin. 10. juunil Tallinnas toimunud X avatud ühiskonna foorumil “Kus lõpeb Euroopa?” oli Rifkin peaesineja. Washingtonis paikneva *Foundation on Economic Trends*’i looja ja president pealkirjastas foorumil esitatud ettekande oma viimase, 2004. aastal ilmunud raamatu sarnaselt – “Euroopa unelm” (*The European dream*). Rifkini visiooni kohaselt sobivad eurooplaste solidaarsusel põhinevad väärtushinnangud ja elukorraldus märksa paremini 21. sajandi väljakutsetega kui individualismil rajanev Ameerika unelm. Rifkini visiooni Ameerika unelma taandumisest ning Euroopa tõusust tutvustavad eesti keeles 2004. aasta 26. oktoobril Eesti Päevalehes ning 2005. aasta 17. jaanuaril Postimehes ja 10. juunil Eesti Päevalehes Mõttes ilmunud artiklid.

1943. aastal USA-s Colorados sündinud Jeremy Rifkin on aastaid nõustanud Euroopa riigijuhte, erakondi ja suurettevõtteid ning olnud mitme keskkonna ja sotsiaalse õigluse kaitseks korraldatud kampaania eestvedaja. Viimati tegutses ta Euroopa Komisjoni endise presidendi Romano Prodi mitteametliku nõunikuna.

Jeremy Rifkin on kirjutanud 18 raamatut, mis põhiliselt räägivad teaduslike ja tehnoloogiliste muutuste mõjust majandusele, tööturule, ühiskonnale ja keskkonnale. Rifkini raamatuid on tõlgitud enam kui 20 keelde ning neid kasutatakse paljudes maailma ülikoolides. Laiema tuntuse tõi talle 1995. aastal avaldatud “Töö lõpp” (*The end of work*; eesti keeles 1998), milles ta ennustas, et üha uued ja keerukamad tarkvaratehnoloogiad juhivad tsivilisatsiooni lähemale peaaegu töolisteta maailmale. Eesti keeles on ilmunud ka Rifkini “Biotehnoloogia sajand” (*The biotech century*). Geneetiliselt muundatud organismide ja geenitehnoloogia tuntuima kriitikuna juhib ta oma raamatus tähelepanu võimalikele ohtudele ja eetilistele küsimustele, mida geenitehnoloogia areng paratamatult kaasa toob. Paljud teadus- ja poliitilised ringkonnad hindavad kõrgelt Jeremy Rifkini oskust mõelda üleilmselt, tõstatada vastuolulisi probleeme ja olla prohvetiks sotsiaalsete ja eetikaküsimuste lahendamisel. Rifkinit on ka palju kritiseeritud, teda on nimetatud “professionaalseks paanikatekitajaks” ja selle müüjaks. Ajakiri Time on kutsunud teda lausa “vihatuimaks meheks teaduses”. Kriitikast hoolimata on Rifkin hinnatud kolumnist mitmes mõjukas väljaandes nagu The Guardian, Süddeutsche Zeitung, L’Espresso, El Pais, Information, Knack, Clarin ja Al-Ittihad. Käesoleva aasta septembrikuust võib siia ritta lisada ka Eesti Päevalehe, kus iga kuu ilmub Jeremy Rifkini arvamusslugu.

Kuna Jeremy Rifkini elulugu ühestki mainekast teatmeteosest leida ei õnnestunud, on käesolev ülevaade koostatud ajakirjandusest ning Internetist saadud andmete põhjal.

Jeremy Rifkini teosed Eesti Rahvusraamatukogus:

The hydrogen economy: the creation of the world-wide energy web and the redistribution of power on earth. Cambridge: Polity, 2003. 294 lk.

Biotehnoloogia sajand: kuidas geneetikaäri muudab maailma. Tartu: Fontese Kirjastus, 2000. 336 lk.

The age of access: the new culture of hypercapitalism, where all of life is a paid-for experience. New York: J. P. Tarcher/Putnam, 2000. 312 lk.

Töö lõpp: tehnoloogia, töökohad, sinu tulevik: ülemaailmse tööjõu allakäik ja turujärgse ajastu koidik. Tartu: Fontes, 1998. 368 lk.

Declaration of a heretic. Boston: Routledge & Kegan Paul, 1985. 140 lk.

Algeny. New York: Viking Press, 1983. 299 lk.

Entropy: a new world view. New York: Viking Press, 1980. 305 lk.

